

РЕШЕНИЕ

№ 38141

гр. София, 17.11.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 44 състав, в
публично заседание на 04.11.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Владимирова

при участието на секретаря Албена Илиева, като разгледа дело номер **10500** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/.
Образувано е по жалба на И. С., ЕГН - [ЕГН], гражданка на У. с предоставен хуманитарен статут в Р. България и като законен представител на малолетната си дъщеря М. С., ЕГН - [ЕГН], с предоставен хуманитарен статут в Р. България, подадена чрез адв. М. Х., срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/5922/23.09.2025 г. на директора на дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) – С. – отказ за отпускане на еднократна помощ по чл. 10а, ал. 1 ЗСПД.
Релевират се доводи за незаконосъобразност на оспорения акт, като издаден в противоречие с материалния закон и при несъответствие с неговата цел. Твърди се, че нормата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД е в пряко противоречие с нормите на ЗУБ и Конвенцията за правата на детето. Позовава се на константната практика на съдилища. Иска се отмяна на заповедта като незаконосъобразна.
Ответникът - директор на дирекция "Социално подпомагане" – С., чрез юрк. И., оспорва жалбата и моли същата да бъде отхвърлена.
Софийска градска прокуратура не се представлява и не взема становище по жалбата.
Административен съд София - град, Трето отделение, 44-ти състав, като обсъди доводите на страните, приетите по делото писмени доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

На 11.09.2025 г. жалбоподателката е подала заявление – декларация до директора на дирекция "Социално подпомагане" – С. за отпускане на еднократна помощ за покриване част от разходите в началото на учебната година за дете, което продължава обучението си в четвърти клас на училище.

Във връзка с подаденото заявление е издадена и оспорената в настоящата производство Заповед, с която е отказано отпускане на помощта по чл. 10а, ал. 1 ЗСПД.

Процесната заповед е връчена лично на заявителката на 26.09.2025 г., която е оспорена пред АССГ с жалба от 29.09.2025 г.

В хода на съдебното производство е приета без оспорване административната преписка, както и писмени доказателства приложени към жалбата.

При така установеното от фактическа страна Административен съд-София-град, Трето отделение, 44 -ти състав, обуславя следните правни изводи:

Жалбата е подадена в законоустановения 14-дневен срок, от активно легитимирано лице и при наличие на правен интерес, поради което същата е допустима, а разгледана по същество е основателна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган в рамките на предоставените му правомощия, съобразно изискуемите от закона форма и съдържание, при спазване на административнопроизводствените правила, но в противоречие с материалния закон и несъответствие с неговата цел.

На първо място следва да бъде съобразено, че с нормата на чл. 3 от ЗСПД законодателят е регламентирал кръгът от лица, които имат право на семейни помощи, а именно: 1. бременните жени - български граждани; 2. семействата на българските граждани - за децата, които отглеждат в страната; 3. семействата, в които единият от родителите е български гражданин - за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната; 4. семействата на роднини, близки или приемни семейства - за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; 5. бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Съгласно чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД на семействата, чиито деца са записани в първи клас или са записани или продължават обучението си, във втори, трети и четвърти клас на училище, се отпуска еднократна помощ за покриване част от разходите в началото на учебната година, когато децата живеят постоянно в страната и не са настанени за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Между страните не е спорно, а и това се установява от събраните по делото доказателства, че И. С. е подала заявление – декларация за отпускане на еднократна помощ по чл. 10а, ал. 1 ЗСПД за детето М. С., което е записано в 4 клас през учебната 2025-2026 г., постоянно живее в страната и не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето, т. е. налице са кумулативните предпоставки на чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД.

Спорно по делото е приложението на чл. 3, т. 5 от ЗСПД, като според административния орган семейството на жалбоподателката няма право на семейни помощи за деца, тъй като членовете на семейството са граждани на У.. Като мотиви за отказа е посочено също така, че няма сключена спогодба между Република България и У. за изплащане на семейни помощи за деца.

Настоящият състав намира, че неправилно административният орган е приел, че в случая не са налице основанията за отпускане на заявената от жалбоподателката еднократна помощ предвид следното:

Според чл. 47, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ), отглеждането на децата до пълнолетието им се подпомага от държавата. С разпоредбата на чл. 51, ал. 1 от КРБ е прогласено правото на гражданите на социално подпомагане. Чл. 26, ал. 2 КРБ сочи, че чужденците, които пребивават в Република България имат всички права по тази Конституция с изключение на правата, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство, каквото изискване в

случая липсва.

Отделно от това в случая приложение следва да намери и Конвенцията за правата на детето (ратифицирана през 1991 г.), която по силата на чл. 5, ал. 4 от КРБ е част от вътрешното право на страната и има предимство спрямо останалите норми от вътрешното законодателство, които и противоречат. В чл. 2 от нея е предвидено, че държавите – страни по Конвенцията зачитат и осигуряват правата, предвидени в тази Конвенция, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници.

Разпоредбата на чл. 3, § 1 от Конвенцията регламентира, че висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните и законодателни органи.

Съгласно § 2 държавите – страни по Конвенцията, се задължават да осигурят на детето такава закрила и грижи, каквито са необходими за неговото благосъстояние, като се вземат предвид правата и задълженията на неговите родители, законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за него, и за тази цел те предприемат всички необходими законодателни и административни мерки.

Едно от основните права, признати от Конвенцията, е правото на жизнен стандарт. В чл. 27, § 1 от Конвенцията е предвидено, че държавите - страни по Конвенцията, признават правото на всяко дете на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на неговото физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие, а в § 3, че държавите - страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия, в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ, програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Съгласно съображение 15 от приложимата Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г. относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица (Директивата), задълженията на държавите – членки по тази директива следва да предоставят адекватно ниво на защита на тези, които се нуждаят от нея. В чл. 3, § 2 от Директивата е предвидено, че държавите-членки прилагат режима на временна защита при стриктно спазване на човешките права и основните свободи, и на техните задължения за недискриминация, а съгласно чл. 13, § 2 държавите - членки създават разпоредби за предоставяне на помощи от "Социални грижи" на лицата, ползващи се с временна закрила.

Семейните помощи за деца по ЗСПД са особен вид социални помощи по смисъла на чл. 47, ал. 1 от КРБ, които се финансират от държавния бюджет съгласно чл. 5 от ЗСПД (Решение № 2 от 2006 г. по к. д. № 9 от 2005 г. на Конституционния съд на РБ). Те се предоставят с оглед на разходите по издръжката на децата и са израз на социалната функция на държавата, която е задължена да подпомага отглеждането на децата в семейна среда от родителите и от лицата, полагащи грижи за тях, съгласно чл. 1, ал. 2 от ЗСПД и да осигурява най-добрия им интерес в съответствие с принципа по чл. 3, т. 3 от Закона за закрила на детето.

От представените по делото доказателства се установява, че жалбоподателката пребивава и отглежда детето си в Република България, като същата е с предоставен хуманитарен статут, видно от копие на издадената ѝ регистрационна карта на чужденец с предоставен такъв статут /л.8/.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ)

чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин.

Разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД не урежда хипотеза при предоставена временна закрила, но предвижда права за чужденци на реципрочна основа, ако това е уредно в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон - Законът за убежището и бежанците и по-конкретно съгласно чл. 39, ал. 1, т. 4, чужденецът има право на социално подпомагане.

Съдът намира още, че цитираната по-горе норма на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не е съобразена с разпоредбата на чл. 28, § 1 на Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, съгласно която държавите членки полагат грижи получилият статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила да получават в държавата членка, която им е предоставила статута, необходимото социално подпомагане, равностойно на предвиденото за гражданите на тази държава членка, и Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

Следователно налице е противоречие на националните норми с нормите на Директива 2011/95/ЕС и Директива 2004/83/ЕО България като държава членка на ЕС в тази връзка е обвързана по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат с посочения акт, а именно получаване на необходимото социално подпомагане, което да е равностойно на предвиденото за гражданите на държавата членка.

Нормата на чл. 29, § 1 от Директива 2011/95/ЕС, предвижда, че по отношение на социалното подпомагане условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставена международна закрила, се определят съобразно националното право, но съгласно § 2 на разпоредбата възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице. Предоставянето на семейните помощи за деца следва да се разглежда именно като средство за осигуряване на гарантиран минимален доход, както е посочено и в т. 45 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС.

Предоставената международна закрила на жалбоподателката задължава всички власти, органи и институции да признават правата и задълженията ѝ, както на български граждани. Изпълнението на чл. 28, § 1 от Директива 2004/83/ЕО задължава държавите членки чрез съответните органи да полагат грижи за тези лица (с предоставена международна закрила) да гарантират получаване в държавата членка, предоставила статута, необходимото социално подпомагане, равностойно на предвиденото за гражданите на тази държава членка.

От анализа на приложимата нормативна уредба следва извод, че децата, ползващи се от временна закрила, със статут на бежанец или хуманитарен статут, с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България, на които е предоставено убежище, не могат да се поставят в по-неблагоприятно положение от останалите деца (граждани на Република България или за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна). Семейните помощи са сред основните помощи, гарантиращи правото им на жизнен стандарт в съответствие с техните висши интереси, поради което семействата им и/или лицата, полагащи грижи за тях, не могат да бъдат изключени от кръга на правоимащите по чл. 3 от ЗСПД.

По изложените съображения, съдът намира, че оспорената заповед е незаконосъобразна -

постановена в противоречие с нормите на общностното право и международните договори в областта на закрилата на детето и предоставянето на временна закрила на чужденци, както и в несъответствие с целта на закона. Поради това същата следва да бъде отменена, а преписката върната на административния орган за ново произнасяне при спазване на указанията по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение. На основание чл. 174 от АПК следва да бъде определен срок за издаване на административния акт, а именно четиринадесет дни.

Водим от горното и на основание чл. 173, ал. 2 АПК, Административен съд - София-град, III отделение, 44-ти състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/5922/23.09.2025 г. на директора на дирекция „Социално подпомагане“ – С..

ИЗПРАЩА преписката на директора на Дирекция "Социално подпомагане" – С. за ново произнасяне по заявление-декларация № ЗСПД/Д-С-СЛ/5922/11.09.2025 г. на И. С. за отпускане на еднократна помощ по чл. 10а, ал. 1 ЗСПД за детето М. С..

ОПРЕДЕЛЯ срок за произнасяне на административния орган – 14-дневен от получаване на преписката.

Решението не подлежи на обжалване на основание чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

СЪДИЯ: